

OBSER VATIE PRO JUSTITIA

7 weken klinische observatie voor jongeren

Forensisch Centrum Teylingereind

Landelijke bestemming
voor klinische observatie

Interview mr. Ronny van de Water

'Een beter beeld dankzij
de diepgang'

Vooruit kijken

Ontwikkelingen rondom
adolescenten

24-uurs observatie

In de leefgroep brengen de jongeren veel tijd door. Ze worden hier ook 's nachts en in de weekenden geobserveerd. Het koken, de maaltijden, het doen van spelletjes en de interactie tussen jongeren onderling en tussen jongeren en medewerkers vormen belangrijke observatiemomenten.

Doordat groepsleiding veel van de jongere ziet, kunnen zij gemakkelijk op gebeurtenissen terugkomen en interventies inzetten. De groepsleiding kan een jongere op verschillende manieren benaderen om te kijken hoe hij daar op reageert.

Observatieafdeling ForCA

Forensisch Centrum Teylingereind heeft de landelijke bestemming voor klinische observatie. In de observatieafdeling ForCA worden jongeren geplaatst met complexe problematiek die ervan verdacht worden een of meerdere delicten te hebben gepleegd, vaak behorend tot de zwaarste typen delicten. Plaatsing kan ook in het kader van een lopende PIJ-maatregel. De groep wisselt van samenstelling, omdat er elke week een jongere op de afdeling wordt opgenomen en er ook een jongere vertrekt. De observatieduur is zeven weken.

De jongeren doorlopen een programma waarin ze door pedagogisch medewerkers, docent, vaktherapeut, psycholoog en kinder- en jeugdpsychiater worden geobserveerd en onderzocht. De forensisch milieuonderzoeker richt zich op de omgeving van de jongere. Bij het onderzoek is er ook aandacht voor lichamelijke en medische zaken, intelligentie en risicotaxatie.

De observatie mondt uit in een rapport aan de rechter-commissaris met daarin een advies met betrekking tot de noodzaak van behandeling en de strafrechtelijke afdoening. Bij jongeren die in het kader van een lopende PIJ-maatregel worden geobserveerd krijgt de directeur van de inrichting advies over de behandelmogelijkheden die nog worden gezien.

Mo, 18 jaar:
"Ik heb liever dat er hier goed gekeken wordt naar wie ik ben, dan dat er iets over mij gezegd wordt na twee gesprekken."

Huisregels leefgroep

De twee belangrijkste regels zijn 'respect hebben voor elkaar en andermans spullen' en 'luisteren naar groepsleiding'.

Welke jongeren worden hier geplaatst?

In de observatieafdeling worden preventief gehechte jongens onderzocht die worden verdacht van ernstig strafbare feiten zoals levens-, gewelds- of zedendelicten. Bij deze jongeren is mogelijk sprake is van een ernstige psychische stoornis. Het kan ook gaan om jongeren die zich moeilijk laten onderzoeken, of bij wie sprake is van bijzondere omstandigheden, bijzondere gezinsproblematiek of hardnekkige recidive. Bij een deel van de geplaatste jongens bestaat er twijfel over het recidive-gevaar; bij anderen moeten de mogelijkheden van behandeling, verlof, nazorg of resocialisatie nader onderzocht worden. Het gaat om zowel pro justitia plaatsingen als plaatsingen in het kader van een PIJ-maatregel.

Verdere criteria kunnen zijn:

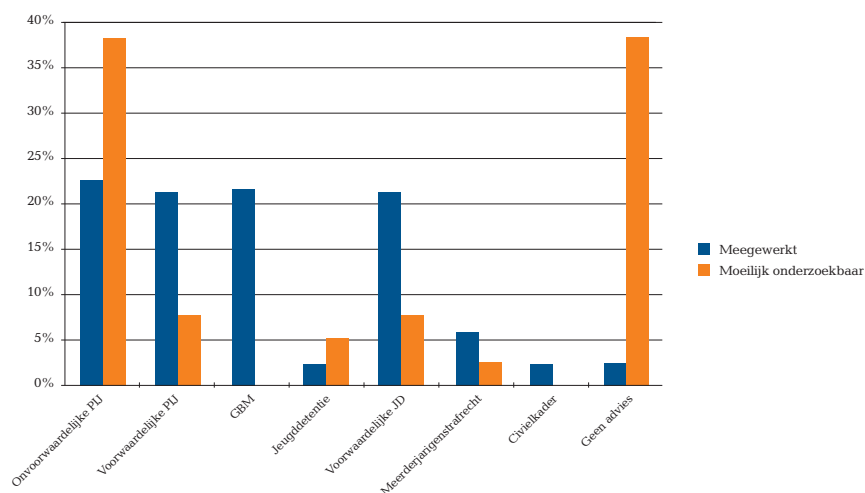
- feiten slecht passend bij de persoon
- onverwachte, ernstige feiten of 'out of the blue'
- solo ouderschap
- complex groepsdelict, met de mogelijkheid tot medeverdachten-observatie
- sprake van ernstige of complexe ontwikkelingspsychologische, kinder- en jeugdpsychiatrische of gezins/systeemproblematiek
- sprake van verminderde onderzoekbaarheid, toegankelijkheid of coöperatie/motivatatie
- sprake van voorgeschiedenis met intensieve (residentiële) hulpverlening
- noodzaak tot groepsdynamische diagnostiek en interactieobservatie
- noodzaak tot systeeminteractie observatie
- nader specialistisch onderzoek of proefbehandeling zijn aangewezen (medicatie-trial)
- vraagstelling niet te beantwoorden door ambulant onderzoek
- contra-expertise in geval van omstreden ambulant uitgevoerd onderzoek
- sprake van publiciteitsgevoelige zaken

Jongere aanmelden?

Voor meer informatie over de aanmeldprocedure van jongeren, kunt u contact opnemen met medewerkers van de jongerenadministratie. E-mail: aanmeldingen@teylingereind.nl, telefoon: 071 - 305 55 52

Uitgebrachte adviezen

Van mei 2009 tot mei 2012 zijn in totaal 129 jongeren geobserveerd. Twee van hen hebben geweigerd medewerking te verlenen aan het onderzoek. Ondanks deze weigering is in beide gevallen een PIJ-maatregel geadviseerd. Van de 127 andere jongeren, hebben er 87 meegewerkt en staan er 40 geregistreerd als moeilijk onderzoekbaar. Een overzicht van de adviezen die de deskundigen over deze twee groepen jongeren gaven, wordt in onderstaand figuur weergegeven.

Anika, pedagogisch medewerker:
"Ook als een jongere niet meewerkt, komen wij met een adviesrapport."

Milieuonderzoek

Niet alleen binnen wordt onderzoek gedaan. Buiten de muren verzamelt de milieuonderzoeker zo veel mogelijk informatie over eerdere begeleiding en behandeling van de jongere.

Daarnaast maakt de milieuonderzoeker een afspraak met de ouders. Tijdens het gesprek met de ouders moet er een deurtje opengaan, alleen dan kan informatie worden verkregen die van belang is voor het onderzoek.

mr. Ronny van de Water is tot 1 juli 2014 kinderrechter bij de Rechtbank in Amsterdam, tevens is hij op dit moment Rechter-Commissaris. Daarnaast is hij lid van de sectie jeugd van de Raad voor de Strafrecht-toepassing en Jeugdbescherming (RSJ).

Van observatieafdeling naar expertisecentrum

‘Naar aanleiding van de kritische inspectierapporten in 2007 zijn er door diverse deskundigen en instanties, waaronder de RSJ zorgen geuit over de kwaliteit van de behandelingen in het kader van jeugddetentie en de PIJ-maatregel. Een kritische toets als toegang tot de PIJ was nodig. Met de komst van de observatieafdeling is de kwaliteit van de rapportage (bij de weigeraars) consistent geworden. Het is nogal een beslissing, zo’n PIJ. Jongeren kunnen voor maximaal zeven jaren opgesloten raken. Sinds 1 april 2014 is in uitzonderingsgevallen na deze zeven jaar zelfs doorplaatsing naar de TBS mogelijk. Daarom is de rapportage zo cruciaal. Je krijgt een beter beeld dankzij de diepgang. Als het om een psychopaat gaat, zal dat er op de observatieafdeling echt wel uit komen in de zeven weken dat iemand daar zit.’

Teambespreking

‘Teambesprekingen hebben een corrigerend karakter. Dus teamobservatie levert een meer afgewogen beeld op en dat is winst voor alle betrokkenen. De verwachting is dat door de recente wetswijziging er de komende jaren minder PIJ-maatregelen zullen komen omdat de mogelijkheid van de opvoed-PIJ is komen te vervallen. Tegelijkertijd zie je dat de problematiek van jongeren die met justitie in aanraking komen niet verandert. Er zijn bij de rechterlijke macht wel wat twijfels over de kwaliteit van de behandeling in het kader van de PIJ. We zien dat onder meer als we de verlengingsaanvragen voor de PIJ onder ogen te krijgen. Soms moet je ook bereid zijn om te zeggen dat er weinig meer mogelijk is.

Dus niet doorbehandelen als dat niet mogelijk is. Voor de observatieafdeling zie ik een intensievere rol bij adviezen over de PIJ-verlenging.’

Uit huis plaatsingen

‘Naast de strafrechtelijke taak van ForCA zie ik een taak op het gebied van het civiele jeugdrecht. Waarom zou je niet een instituut ontwikkelen dat de expertise ontwikkelt om een first opinion en in een later stadium een second opinion te geven over uithuisplaatsingen? Jongeren die dat boven het hoofd hangt zou je eerst goed moeten onderzoeken. Dat gebeurt nu niet; de weging zou op een heldere rapportage gestoeld moeten zijn. Daarbij moet dan wel rekening worden gehouden met de strikte scheiding van straf- en civiele

kinderen. De observatieafdeling kan haar activiteiten in dat kader best verbreden. Dus onderzoek of jongeren wel of niet uit huis geplaatst moeten worden en rapportage leveren die daarvoor - of tegen - argumenten geeft.

Korter binnen, sneller buiten

‘Binnen de RSJ hebben we er wel eens over gesproken om de intramurale periode van de PIJ korter te maken en jongeren sneller gecontroleerd naar buiten te laten gaan met de mogelijkheid van terugplaatsing bij een tijdelijke terugval. Een PIJ is in principe voor twee jaar en dat is een lange periode. Als je meer vrijheden aankunt, zou je die eerder moeten krijgen. Dat is goed voor zo’n jongen, voor z’n ontwikkeling. >>

Vervolg interview

Je moet ze langer onder controle houden, maar de kans geven om in vrijheid te gaan oefenen. Ik zie vooral bij het ministerie van Justitie veel terughoudendheid uit vrees voor incidenten.'

'We moeten veel meer naar klein-

schalige jeugdzorg. Wat mij betreft mogen er nog een aantal (civiele) inrichtingen dicht en met de gelden die dan vrijkomen kunnen we in vroegtijdige ambulante aanpak investeren. Dichter bij de gezinnen en veel meer maatwerk. Investeren

in het opleiden van gespecialiseerde pleeggezinnen lijkt me een meer zinvolle investering. Je moet investeren in werkers die met de meest moeilijke gezinnen een klik krijgen.'

Iedere dag naar school

De jongeren gaan iedere dag een aantal uur naar de interne school De Burcht, ook tijdens de schoolvakanties. Ze volgen hier onder meer lessen in persoonlijke verzorging, koken en sport. Door middel van een testprogramma op de computer worden de schoolse vaardigheden in kaart gebracht en wordt er gekeken naar persoonlijkheid. Jongeren hebben hun schoolse carrière vaak naar de achtergrond verplaatst en weinig tot geen succeservaringen opgedaan. Het niveau van de jongere wordt opnieuw bepaald en mogelijke trajecten die de jongere weer perspectief bieden, worden besproken.

Sandra, docent:
"Onderwijs biedt de jongere de kans serieus naar zichzelf en zijn toekomst te kijken."

Hoe tevreden bent u?

Eind 2013 hebben rechters, officieren van justitie en medewerkers van Bureau Jeugdzorg, Raad voor de Kinderbescherming, NIFP en Justitiële Jeugdinrichtingen deelgenomen aan een online enquête betreffende de waardering van de werkzaamheden van observatie-afdeling ForCA. Wat waren de belangrijkste uitkomsten van het onderzoek?

Criteria voor plaatsing

De meeste criteria voor plaatsing op de observatieafdeling, zoals verminderde onderzoekbaarheid en hardnekkige recidive bleken bij de respondenten welbekend, maar wist u ook dat plaatsing in Teylingereind bij uitstek aangewezen is indien:

- Behoeft bestaat aan inzicht in het systeem, oftewel de directe omgeving van een jongere?
- Nader specialistisch onderzoek of proefbehandeling (medicatiëtrial) aangewezen is?
- Er sprake is van een publiciteits-gevoelige zaak?

Tevredenheid rapportages

Ongeveer de helft van de respondenten heeft aangegeven tevreden te zijn over de kwaliteit en bruikbaarheid van de rapportages die door Teylingereind worden aangeleverd. Een enkeling gaf aan hierover

minder tevreden te zijn. Om de tevredenheid te vergroten, is er veel aandacht besteed aan het nieuwe handboek Observatieafdeling. Ook wordt er gewerkt aan een nieuw rapportageformat, waarmee de leesbaarheid van de rapportages wordt vergroot.

De respondenten kenden de meeste waarde toe aan de deelrapportages van de psychiater en psycholoog. Echter, de inzichten die vaktherapie en school aan het onderzoeksteam verschaffen, zijn van vitaal belang voor een gedegen advies.

Contact ketenpartners

Uit de tips ter bevordering van de ontwikkeling van de observatieafdeling is naar voren gekomen dat het contact met ketenpartners kan worden verbeterd. Het voornemen is ketenpartners vaker te bevragen

Sander, vaktherapeut:
"Door middel van de systeemobservatie krijgen we zicht op hoe de gezinsleden met elkaar omgaan."

over hun mening over de kwaliteit van de individuele onderzoeken.

Rondleiding

Een groot aantal van de respondenten heeft aangegeven interesse te hebben in een rondleiding.

Hiervoor kunt u een e-mail sturen naar info@teylingereind.nl

Vragen?

Voor iets minder dan de helft van de respondenten is onvoldoende duidelijk waar zij terecht kunnen met vragen. De meeste vragen over het observatieonderzoek kunt u stellen aan de medewerkers van de jongerenadministratie. Indien zij uw vraag niet kunnen beantwoorden, wordt u doorverwezen naar de juiste persoon.

E-mail: jongerenadmi@teylingereind.nl
Telefoon: 071 305 55 52

Systeemobservatie

De vaktherapeut maakt gebruik van psychomotorische-, beeldende- of muziektherapie om emotionele, psychische en psychosociale problemen in kaart te brengen. In de zeven weken observatie is er wekelijks een groepsessie met alle jongeren, is er een aantal individuele sessies en waar mogelijk een sys-

teemobservatie waarvoor de ouders worden uitgenodigd. Wanneer de ouders aan de systeemobservatie willen meewerken, vindt er eerst een gesprek plaats tussen de ouders en de psycholoog en psychiater. Hierna geeft de vaktherapeut de ouders en jongere een opdracht. Er wordt bijvoorbeeld

gekeken naar de pedagogische vaardigheden van ouders, naar wie luistert het kind, is behandeling vanuit huis een optie, wordt de problematiek door ouders erkend? Je krijgt hiermee een kijkje in de keuken van het gezin.

Multidisciplinair overleg

Tijdens het onderzoeksproces zijn drie overlegmomenten per jongere ingepland waarop het multidisciplinair team bijeen komt.

Week 1: onder andere de eerste indrukken worden uitgewisseld en de psycholoog en psychiater formuleren hypothesen.

Week 4: het onderzoeksdeel van de vaktherapeut en milieuonderzoeker is zoveel mogelijk afgerond. De overige disciplines kunnen met nieuwe aandachtspunten vanuit dit overleg de laatste weken van het onderzoek vormgeven.

Week 7: Bij de eindbespreking hebben alle disciplines hun onder-

zoek en observaties afgerond en de bevindingen worden geïntegreerd tot een eenduidig en compleet beeld van de jongere. De psycholoog en psychiater formuleren een advies en beantwoorden de onderzoeksvragen.

Naast de leden van het onderzoeksteam kunnen ook externe partners deelnemen aan deze bespreking. Daarbij kan worden gedacht aan de (gezins)voogd, een vertegenwoordiger van de Raad voor de Kinderbescherming of (jeugd)reclassering.

Michael, 16 jaar:
"Jullie zien ook alles!"

Terugblikken en vooruit kijken

In de loop van de 5 jaar dat de observatieafdeling bestaat is er veel veranderd en ontwikkeld. Met name de eerste maanden was het een hele uitdaging om voldoende kinder- en jeugd-psychiaters aan te trekken die in multidisciplinair verband onderzoek wilden doen. Inmiddels beschikken we over voldoende gekwalificeerde psychologen en psychiaters die met plezier voor "de ForCA", zoals de afdeling in de wandeling heet, rapportages maken. Vrijwel allen hebben de horde van de toelating tot het register van de NRGD met succes genomen.

Behalve dat er veel rapportages zijn gemaakt, bijna één per week, is er ook veel expertise opgebouwd en zijn we erin geslaagd ook andere deskundigen aan ons te binden, zoals milieuonderzoekers, vaktherapeuten en niet te vergeten groepsleiding en docenten.

Het handboek dat in de begintijd is gemaakt door de werkgroep die door ForCA was samengesteld, met mensen van NIFP/PBC, de wetenschap en uit de praktijk van de JJI's, is in

de loop der jaren uitgebreid en verfijnd. Alle onderwerpen die van belang zijn komen nu in de verschillende hoofdstukken aan bod, zoals het medeverdachtenonderzoek, de moeilijk onderzoekbare observandus en de systeemdiagnostiek.

Voor de komende jaren zijn vooral de ontwikkelingen rondom het adolescentenstrafrecht van belang en dan met name de toeleiding van de klinische observaties naar de meest geschikte omgeving.

Wanneer volstaat een dubbel of triple-onderzoek en wanneer is een klinischeobservatie geïndiceerd en kan dat dan het beste in een omgeving met andere jongeren of met volwassenen? In goede samenwerking met de NIFP-locaties en het PBC zullen de criteria hiervoor worden aangescherpt, zodat de opdrachtgevers op maat worden bediend en de jongere in de best passende omgeving wordt onderzocht.

Het advies wordt door de psycholoog en psychiater met de jongere besproken. In de regel vindt dit gesprek aansluitend op de eindbespreking plaats en is groepsleiding erbij aanwezig.

Het observatierapport betreft een advies, de rechter doet uitspraak.

Forensisch Centrum Teylingereind
Rijksstraatweg 24
2171 AL Sassenheim

Postbus 193
2170 AD Sassenheim

Meer informatie over Teylingereind,
onze aanpak en allerlei praktische zaken is te
vinden op de website: www.teylingereind.nl

Telefoon 071 305 55 55
Telefax 071 301 23 78
Internet www.teylingereind.nl

